

Sygn. akt V KK 338/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2020 r. na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w sprawie S. Ł.

skazanego z art. 177 § 1 k.k.

kasacji Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego na niekorzyść
skazanego

od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w L.

z dnia 26 czerwca 2018 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok nakazowy w części dotyczącej
orzeczenia o karze grzywny i w tym zakresie sprawę przekazuje
Sądowi Rejonowemu w L. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w L. z dnia 26 czerwca 2018 r., sygn. akt II K (...), S. Ł. został uznany winnym tego, że w dniu 18 grudnia 2017 r. około godziny 16:00 w L., na ul. S., nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że kierując samochodem osobowym marki V. o nr rej. (...), jadąc ścieżką pieszo - rowerową od strony ul. Z. w kierunku ul. S.,

podczas skrętu w lewo w ścieżkę pieszo - rowerową, nie zachował szczególnej ostrożności i nie obserwując należycie drogi, nie ustąpił pierwszeństwa pieszemu, w następstwie czego potrafił pieszego . N. , który szedł ciągiem pieszo - rowerowym ul. S., od strony ul. P. w kierunku ul. P. a w wyniku zaistniałego wypadku drogowego – obrażeń ciała w postaci złamania lewej kości piszczelowej, stłuczenia i sińca okolicy stawu łokciowego lewego oraz stłuczenia stawu kolanowego lewego doznał pieszy J. N. , które to obrażenia spowodowały skutki określone w art. 157 § 1 k.k. i naruszyły czynności narządów ciała na czas powyżej 7 dni – to jest, przestępstwa z art. 177 § 1 k.k.

Za czyn ten Sąd skazał S. Ł. na mocy art. 177 § 1 k.k., przy zastosowaniu art. 37a k.k. na „karę grzywny w ilości 150 (sto pięćdziesiąt) stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej dziennej stawki grzywny na kwotę 20,00 (dziesięć złotych)”.

Na podstawie art. 46 § 1 k.k. Sąd orzekł od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonego kwotę 4.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Wyrok ten uprawomocnił się z dniem 17 sierpnia 2018 r., gdyż żadna ze stron nie złożyła sprzeciwu (k. 61 - 62).

Na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. powyższy wyrok zaskarżył w całości na niekorzyść skazanego S. Ł. Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny w drodze kasacji. Na podstawie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa procesowego, a mianowicie art. 504 § 1 pkt 5 k.p.k., polegające na wymierzeniu S. Ł. wyrokiem nakazowym kary grzywny w sposób niezrozumiały i niejednoznaczny, poprzez podanie wymiaru stawki dziennej grzywny w kwocie „20 zł” i wskazanie słownie tego wymiaru w kwocie „dziesięć złotych”, co powoduje wewnętrzną sprzeczność treści orzeczenia uniemożliwiającą jego wykonanie i stanowi bezwzględną przyczynę uchylenia wyroku określoną w treści art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k.

W konkluzji autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w L. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna w stopniu oczywistym i należało ją uwzględnić na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k., mimo że Sąd Najwyższy nie podzielił końcowego wniosku jej autora o konieczności uchylenia wyroku w całości. Skarga ta została również złożona w terminie wskazanym w art. 524 § 3 k.p.k., zgodnie z którym niedopuszczalne jest uwzględnienie kasacji na niekorzyść oskarżonego wniesionej po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia.

Uchybienie, o którym mowa w kasacji widoczne jest już na pierwszy rzut oka. Sąd Rejonowy w L. istotnie wydał wyrok z rażącym naruszeniem przepisu prawa karnego procesowego o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej. Skoro w sentencji wyroku nie ma zgodności między zapisem słownym a cyfrowym dziennej stawki grzywny, to należy uznać, że zaistniała sprzeczność w treści orzeczenia uniemożliwiająca jego wykonanie, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że rozstrzygnięcie co do kary i środków karnych należy do niezbędnych elementów wyroku skazującego, wymienionych w art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. Realizacja tego wymogu powinna się dokonywać poprzez sformułowanie rozstrzygnięcia o karze w sposób umożliwiający jej wykonanie. W szczególności, tak jak w niniejszym przypadku, rozbieżność w cyfrowym i słownym zapisie wymiaru kary nie tylko narusza wynikający z art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. obowiązek redagowania orzeczenia w sposób jednoznaczny i zrozumiały, ale przede wszystkim odzwierciedla wewnętrzną sprzeczność wyroku uniemożliwiającą jego wykonanie (*zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 23 maja 2017 r., sygn. III KK 186/17, KZS 2017, z. 9, poz. 25; z dnia 13 grudnia 2017 r., IV KK 152/17, KZS 2018, z. 5, poz. 13; z dnia 25 listopada 2009 r., III KK 355/09, LEX nr 553835; postanowienie SN z dnia 7 października 2005 r., III KK 2/05, LEX nr 157216*).

Konieczne jest przy tym podkreślenie, że nie było w niniejszej sprawie możliwe uznanie, iż powyżej opisane uchybienie może podlegać usunięciu w drodze sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej, czyli w trybie art. 105 k.p.k. Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wytyczył granice stosowania trybu sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej w stosunku do zaistnienia bezwzględnej przesłanki odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k.

W uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2012 r., I KZP 24/11, (OSNKW 2012, z. 4, poz. 35), stwierdzono po przeprowadzeniu wykładni przepisu art. 105 § 1 k.p.k., że sprostowanie w trybie art. 105 k.p.k. może dotyczyć każdego „elementu” orzeczenia lub zarządzenia, bez względu na jego doniosłość procesową i merytoryczny charakter, przy czym sprostowanie nie może prowadzić do merytorycznej zmiany orzeczenia albo zarządzenia lub ich uzasadnienia, albowiem takiego typu przekształcenia w ich treści mogą następować jedynie w wyniku rozpoznania środka odwoławczego, albo w trybie przewidzianym w art. 420 k.p.k. Konstatację taką poprzedził obszerny wywód, którego zasadniczym elementem wykładniczym było dostrzeżenie, że w paragrafie pierwszym art. 105 k.p.k. nie poczyniono rozróżnienia omyłek co do ich „wagi”, czy „merytorycznej doniosłości”. Kierując się zatem regułą wykładni niewprowadzania wyjątków tam, gdzie ustawa ich nie wprowadza oraz nie dostrzegając możliwości wywiedzenia takiego warunku z treści pozostałych kryteriów ustawowych, Sąd Najwyższy stwierdził, że od strony normatywnej nie można wyłączyć z trybu wskazanego w art. 105 k.p.k. jakiejś części orzeczenia lub zarządzenia, z uwagi na jej wagę lub doniosłość.

Z kolei w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2018 r., I KZP 2/18 (OSNK 2018, z. 8, poz. 54) przyjęto - „W trybie sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej (art. 105 § 1 k.p.k.) może zostać usunięte uchybienie w wyroku, które polega na rozbieżnym - w zapisie cyfrowym i słownym - rozstrzygnięciu o karze (innym środku reakcji prawnokarnej). Omyłka pisarska może być uznana za oczywistą, jeżeli po dokonaniu przez sąd analizy treści wyroku, przy uwzględnieniu kwalifikacji prawnej przypisanego przestępstwa, podstaw skazania i wymiaru kary, zostanie ustalone, że tylko jeden z rozbieżnych sposobów wyrażenia kary (innego środka reakcji prawnokarnej) odzwierciedla wymiar kary (innego środka reakcji prawnokarnej), który był możliwy do orzeczenia na podstawie wskazanych przepisów prawa”.

Podkreślenia wymaga, że z obu tych uchwał wynika również konstatacja, że naturalną barierą prawną dokonywania korekt w treści wyroku jest uchybienie, które stanowi bezwzględny powód odwoławczy z art. 439 § 1 pkt. 7 k.p.k. Z treści tego przepisu wynika jednocześnie, że uniemożliwiająca wykonanie wyroku sprzeczność

w treści rozstrzygnięcia o karze nie może być naprawiona w innym trybie, w tym w trybie art. 105 k.p.k. Ustawodawca przewidział bowiem w tym zakresie tylko drogę orzeczenia właściwego sądu, po rozpoznaniu zwykłego lub nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Istnienie sprzeczności w treści orzeczenia, która to sprzeczność uniemożliwia jego wykonanie, nakazuje sądowi odwoławczemu uchylić orzeczenie dotknięte taką wadą, bez badania wpływu tego uchybienia na treść orzeczenia.

W niniejszej sprawie nie można uznać, że zawarte w wyroku sprzeczne rozstrzygnięcia miały charakter omyłki pisarskiej wynikającej z jej oczywistości i wyłącznie pisarskiego charakteru. Nie wynika bowiem z dwóch sprzecznych zapisów wyroku, który z nich, odnoszący się do wymiaru stawki dziennej grzywny, jest niepoprawny oraz jest skutkiem oczywistej omyłki pisarskiej. Na gruncie przedmiotowej sprawy kluczowym jest, że w wyniku analizy treści wydanego wyroku nakazowego nadal nie można ustalić, jaką faktycznie grzywnę orzeczono i jaka jest wysokość jej stawki dziennej. Każdy bowiem z zapisów - określający wysokość stawki dziennej grzywny - cyfrowy (20) i słowny (dziesięć) - mieścił się w ustawowych granicach. Zgodnie z treścią art. 33 § 1 k.k. grzywnę wymierza się w stawkach dziennych, określając liczbę stawek oraz wysokość jednej stawki; jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, najniższa liczba stawek wynosi 10 zł, a najwyższa 540. Przy czym, na mocy art. 502 § 1 k.p.k. wyrokiem nakazowym można orzec karę ograniczenia wolności lub grzywnę w wysokości do 200 stawek dziennych albo do 200.000 zł. W rezultacie, najniższa liczba stawek dziennych, jaka może być zatem orzeczona wyrokiem nakazowym wynosi 10, gdyż na taką minimalną liczbę stawek dziennych wskazuje art. 33 § 1 k.k. Z kolei art. 33 § 3 zdanie drugie k.k. stanowi, że stawka dzienna nie może być niższa od 10 złotych, ani też przekraczać 2000 złotych.

Tym samym sprzeczność w treści wyroku Sądu Rejonowego, dotycząca wysokości orzeczonej stawki dziennej grzywny – określonej liczbowo na 20, a słownie na dziesięć złotych – jest nieusuwalna w trybie sprostowania oraz w procedurze przewidzianej w art. 13 § 1 k.k.w., dotyczy bowiem *meritum* orzeczenia. Sprzeczność ta dotyczy dyspozytywnej, merytorycznej części orzeczenia i wynika z niej niemożność jego wykonania, bowiem żadnego z zapisów

nie da się wykluczyć i żaden nie może być uznany za mający pierwszeństwo. Zamieszczenie w treści wyroku dwóch odmiennych oznaczeń - cyfrowo i słownie - określających wysokość (rozmiar kary) powoduje w istocie niemożność ustalenia, w jakim faktycznie wymiarze karę orzeczono. Uchybienie takie powoduje wewnętrzną sprzeczność wyroku uniemożliwiającą jego wykonanie, co stanowi w konsekwencji bezwzględną przesłankę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt. 7 k.p.k.

Reasumując, nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie doszło do rażącego naruszenia art. 504 § 1 pkt 5 k.p.k., mającego wpływ na treść orzeczenia, polegającego na wymierzeniu S. Ł. wyrokiem nakazowym kary grzywny w sposób niezrozumiały i niejednoznaczny, co doprowadziło do wewnętrznej sprzeczności treści orzeczenia uniemożliwiającej jego wykonanie.

Należy jednak zauważyć, iż skarżący nie kwestionował dopuszczalności rozpoznania niniejszej sprawy w postępowaniu nakazowym i kasacja nie zawiera żadnego zarzutu wskazującego na naruszenie przepisów regulujących pozytywne i negatywne przesłanki trybu nakazowego (art. 500 k.p.k. i art. 501 k.p.k.). W związku z tym, że zarzut kasacyjny ogranicza się do zakwestionowania rozstrzygnięcia co do określenia wysokości jednej stawki dziennej wymierzonej skazanemu kary grzywny, żądanie uchylenia zaskarżonego wyroku w całości nie znajduje uzasadnienia. Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 537 § 1 i 2 k.p.k. uchylił zaskarżony wyrok tylko w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze grzywny i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w L. do ponownego rozpoznania w postępowaniu nakazowym, przy czym Sąd będzie zobowiązany do ukształtowania swojego rozstrzygnięcia z uwzględnieniem obowiązującego prawa.